

Uppmuntra företag i segregerade områden

Dagens industri den 17 augusti 2007

I Sverige såväl som i Frankrike och England finns det en tydlig etnisk segregering i boendet, med hög arbetslöshet och utbredd bidragsberoende i områden dominerade av invandrare och minoriteter. I den svenska debatten framförs ett antal dominerande förklaringar till invandras svagare ställning på arbetsmarknaden och höga bidragsberoende: invandrare diskrimineras på grund av kulturell och etnisk bakgrund, isoleringen i invandrartäta områden leder till bristande språkkunskaper. Dessa förklaringar har sitt berättigande.

I den svenska debatten saknas dock ett viktigt perspektiv som ges desto större utrymme i internationell forskning och debatt: i länder som Frankrike, England och USA fäster man större vikt vid boendemiljöns betydelse för arbetslösheten bland invandrare. Frågan är om samma fenomen gör sig gällande i Sverige?

Tillsammans med Olof Åslund och John Öst har jag tittat på en grupp flyktingar som omfattades av den så kallade "Hela Sverige-strategin" för flyktingmottagning. Denna politik som var i kraft under slutet av 1980-talet och början av 1990-talet syftade delvis till att minska den geografiska koncentrationen av vissa invandrargrupper. I praktiken fick individen inte välja var han eller hon skulle bo, utan blev anvisad till en första bostad av svenska myndigheter. Styrande för valet av bostadsort blev tillgången på lediga bostäder snarare än mottagarkommunens möjligheter att erbjuda arbete.

Studien lär oss att tillgången på arbete i närmiljön fått avgörande betydelse för enskilda individer möjlighet till arbete – så långt som tio år senare. En fördubbling av antalet lågkvalificerade jobb i närområdet 1990–1991 förknippas med en sysselsättningsökning på 5 procentenheter 1999. Närmiljön präglar de sociala normer och nätverk som blir de nya svenskarnas plattform. När dina grannar och bekanta i närmiljön har arbete blir du också del av ett nätverk som kan leda dig mot nya jobbchanser.

Med denna lärdom i bagaget kvarstår frågan: hur ska Sverige agera för att motverka segregation och öka invandras chanser på arbetsmarknaden? Räcker det att aktivt motarbeta diskriminering, stärka språkkunskaper bland invandrare och inrätta subventionerade arbetstillfällen som instegsjobb och nystartsjobb? I länder som USA, England och Frankrike har svaret sedan länge varit nej. I dessa länder betonar man boendemiljöns betydelse för invandras chanser till arbete och försöker aktivt vitalisera områden med hög arbetslöshet och fattigdom.

En nyckelfråga har då varit att locka företag och entreprenörer att etablera sig i segregerade områden. I USA kallas policyn för "Enterprise Zone Programs" och i Frankrike talar man om "Zones Franches Urbaines". Policyn innebär att de företag som etablerar sig i områden med hög arbetslöshet, fattigdom och kriminalitet erhåller en skattelättnad under en förutbestämd tidsperiod.

I utbyte måste man anställa minst 20 procent av den lokala befolkningen. I Frankrike har policyn skapat över 50 000 jobb per år under perioden 1997–2001 i programområden som berör cirka 800 000 personer. Sverige upplever en högkonjunktur av sällan skådat slag.

Samtidigt lever vi med ett gigantiskt utanförskap som har ett högt pris både för individer och välfärdssystem. Nu om någonsin har vi råd att offensivt utforska modeller som kan motverka segregation och förändra livet för hundratusentals nya svenskar. I det arbetet spelar fler och nya företag i segregerade områden en avgörande roll.

Yves Zenou, professor i nationalekonomi vid Institutet för Näringslivsforskning